

การบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหาร
สถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

**The Academic Administration in the 21st Century According to the Four
Iddhipāda Dhammas of the Educational Institute Administrators under
the Office of Khon Kaen Primary Educational Service Area 4**

อมรรัตน์ ดาคม,

สุนทร สายคำ และ พระครูปลัดบุญช่วย โชติวิโส

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

Amornrat Dakhom,

Sunthon Saikham and Phrakhrupalad Boonchuay Jotivamso

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Kaen Campus, Thailand

Corresponding Author, E mail : pook_amornrat@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 2) เพื่อเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 123 คน เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 และใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในงานวิจัยได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า :

1. การบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 และด้านกระบวนการ

* วันที่รับบทความ: 4 มีนาคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ: 4 เมษายน 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 5 เมษายน 2565

Received: March 4, 2022; Revised: April 4, 2022; Accepted: April 5, 2022

เรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ ด้านสื่อนวัตกรรม การเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาหลักสูตรให้มีความยืดหยุ่น ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมให้มากที่สุด ส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ ใช้เครื่องมือและวิธีการวัดที่หลากหลาย เอาใจใส่ ในการพัฒนาและใช้สื่อ นวัตกรรมจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับสถานการณ์และมีการนิเทศอย่างต่อเนื่องและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการนิเทศกับเครือข่ายการศึกษาอื่นเพื่อนำมาพัฒนาการจัดการเรียนที่มีประสิทธิภาพสูงสุด

คำสำคัญ : การบริหารงานวิชาการ; อิทธิบาท 4

Abstracts

The objectives of this research were: (1) to study the state of academic administration in the 21st century according to the Four Iddhipāda Dhammas of educational institute administrators under the Office of Khon Kaen Primary Educational Service Area 4; (2) to propose guidelines for academic administration in the 21st century according to the Four Iddhipāda Dhammas of the educational institution administrators. This study was carried out employing the mixed-method research methodology. The samples included 123 educational institute administrators. The tools used in data collecting were a questionnaire with a reliability value of 0.89 and a structured interview form. The statistics used in the data analysis included Frequency, Percentage, Mean and Standard Deviation.

The research results revealed that 1) the academic administration in the 21st century according to the Four Iddhipāda Dhammas of educational institute administrators under the Office of Khon Kaen Primary Educational Service Area 4 overall was rated at the highest level of practice. All of its sub-aspects studied were rated at the same level. The aspect with the highest practice was the aspect of in-school supervision in the 21st century according to the Four Iddhipāda Dhammas, followed by that of the curriculum development of educational institutions in the 21st century according to the Four Iddhipāda Dhammas, the learning process in the 21st century according to the Four Iddhipāda Dhammas respectively. The lowest practice rate was seen in that of innovative media for teaching and learning in the 21st century, according to the Four Iddhipāda Dhammas.

The guidelines for academic administration in the 21st century, according to the Four Iddhipāda Dhammas of the educational institution administrators, are that educational administrators should develop curricula to be flexible to promote teaching and learning management that emphasizes the participation of learners as much as possible. They should encourage teachers to participate in training to develop learning management processes by using various measuring tools and methods. They should pay attention to the development and use of the media's innovative teaching and learning management that fits the situation. There should be continuous supervision and knowledge exchange about supervision with other educational networks to develop the most effective learning management.

Keywords: Academic Administration; The Four Iddhipāda Dhammas

บทนำ

การศึกษาในศตวรรษที่ 21 ผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนาทักษะที่สำคัญในการดำเนินชีวิต โดยเฉพาะในส่วนของผู้เรียนต้องสอนให้มี “ความรู้คู่คุณธรรมและมีทักษะในศตวรรษที่ 21” ได้แก่ ทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การคิดสร้างสรรค์ การสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ การทำงานเป็นทีม การมีภาวะผู้นำ การสื่อสาร การใช้ข้อมูลและสารสนเทศ การใช้คอมพิวเตอร์และปัญญาประดิษฐ์ การคิดคำนวณ การสร้างอาชีพและการเรียนรู้ด้วยตนเอง (ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์, 2564 : ออนไลน์) การบริหารงานวิชาการถือว่าเป็นหัวใจของการบริหารสถานศึกษาที่จะช่วยพัฒนาการศึกษาในศตวรรษที่ 21 เพราะจุดมุ่งหมายของสถานศึกษา ก็คือ การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ซึ่งขึ้นอยู่กับงานวิชาการ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุจุดหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพสูง นักเรียนมีคุณภาพ มีความรู้ มีจริยธรรม และคุณสมบัติตามที่ต้องการเพื่อนำไปใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมต่อไปได้เป็นอย่างดี ความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วด้านเทคโนโลยีสารสนเทศส่งผลต่อการใช้ชีวิตและการพัฒนาผู้เรียนในกระแสที่เปลี่ยนแปลง สร้างความจำเป็นและท้าทายในการพัฒนาผู้เรียนที่ต้องเน้นทั้งทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และคุณลักษณะที่สำคัญสำหรับอนาคต (เบญจวรรณ ถนอมชยธวัช, และคณะ, 2559 : 208-222)

การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในแต่ละระดับถือเป็นหัวใจของการบริหารจัดการที่ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องให้ความสำคัญและดำเนินการให้มีประสิทธิภาพ ภารกิจการบริหารงานการศึกษาทุกระดับจึงมุ่งให้ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการและการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ สอดคล้องกับการเสริมสร้างผู้เรียนให้มีคุณลักษณะและทักษะสำคัญได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Phetmalaikul. T, 2017 : 1-12)

สภาพปัญหาจากรายงานแผนพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ด้านสภาพการจัดการศึกษา พบว่า ควรมีการวิจัยการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีคุณภาพเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้น ควรมีนโยบายด้านการส่งเสริม สนับสนุน สร้างนวัตกรรม จัดทำการศึกษาวิจัยเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้นทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารจัดการสถานศึกษาตามแผนยุทธศาสตร์ และแผนปฏิบัติการให้เกิดประสิทธิภาพ สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ครูผู้สอนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจัดการเรียนรู้สู่การเป็นครูมืออาชีพ เป็นครูสอนดีใช้นวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ และเป็นแบบอย่างที่ดีของครูดี มีคุณธรรม จริยธรรมให้แก่เด็กเยาวชนและสังคม ดังนั้นจะเห็นว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและกระบวนการจัดการเรียนรู้อยู่ยังเป็นปัญหาสำคัญในการบริหารงานของสถานศึกษา งานบริหารการศึกษานับว่าเป็นหัวใจหลักของสถานศึกษา การบริหารงานของสถานศึกษาอยู่ที่การบริหารงานวิชาการ เพราะการที่จะถือว่าสถานศึกษาใดมีมาตรฐาน ก็มักยึดถืองานวิชาการ

เป็นสำคัญ งานวิชาการจะสัมฤทธิ์ผลเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ซึ่งจะต้องใช้ความรู้ ความสามารถที่จะต้องบริหารวิชาการให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายและมี ประสิทธิภาพ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4, 2564 : 10-11)

จากเหตุผลสภาพและปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการบริหารงานวิชาการในศตวรรษ ที่ 21 ตามหลักอริยบท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยใช้หลักอริยบท 4 ซึ่งเป็นหลักพุทธธรรมแห่งความสำเร็จ นำไปประยุกต์ใช้ในการศึกษาการบริหารงานวิชาการ เพื่อใช้ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นข้อมูลสารสนเทศ และเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารในสถานศึกษา ให้เกิดประสิทธิภาพอย่างสมบูรณ์ยิ่งขึ้นไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอริยบท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4
2. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอริยบท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยวิธีวิทยาแบบผสมวิธี (Mixed Methodology Research) ระหว่างการวิจัยวิธีวิทยาเชิงปริมาณ (Quantitative Methodology Research) และการวิจัยวิธีวิทยาเชิงคุณภาพ (Qualitative Methodology Research) โดยการใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูล (เชิงปริมาณ) และใช้แบบสัมภาษณ์ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์ (เชิงคุณภาพ) และผสมในเชิงการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา Descriptive analysis) และด้วยวิธีการทางสถิติ (Statistics Analysis)

1. ประชากร/กลุ่มตัวอย่างและกลุ่มเป้าหมาย

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จำนวน 175 โรงเรียน คือ ผู้บริหารโรงเรียนละ 1 คน รวมทั้งหมด 175 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ปีการศึกษา 2564 ซึ่งการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 โดยทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 123 คน

1.3 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 5 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสม (Mixed Method Research) โดยประกอบด้วย วิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ประเภท คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 และแบบสัมภาษณ์ (Interview) ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ตามหลักกฏอริบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) และแบบปลายเปิด (Open – ended Questionnaire)

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยดำเนินการดังนี้

3.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับเพศ ตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน และวุฒิการศึกษา โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

3.2 วิเคราะห์การบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ตามหลักกฏอริบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และนำค่าเฉลี่ยมาแปลความหมายตามเกณฑ์ 5 ระดับ

3.3 วิเคราะห์การศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ตามหลักกฏอริบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

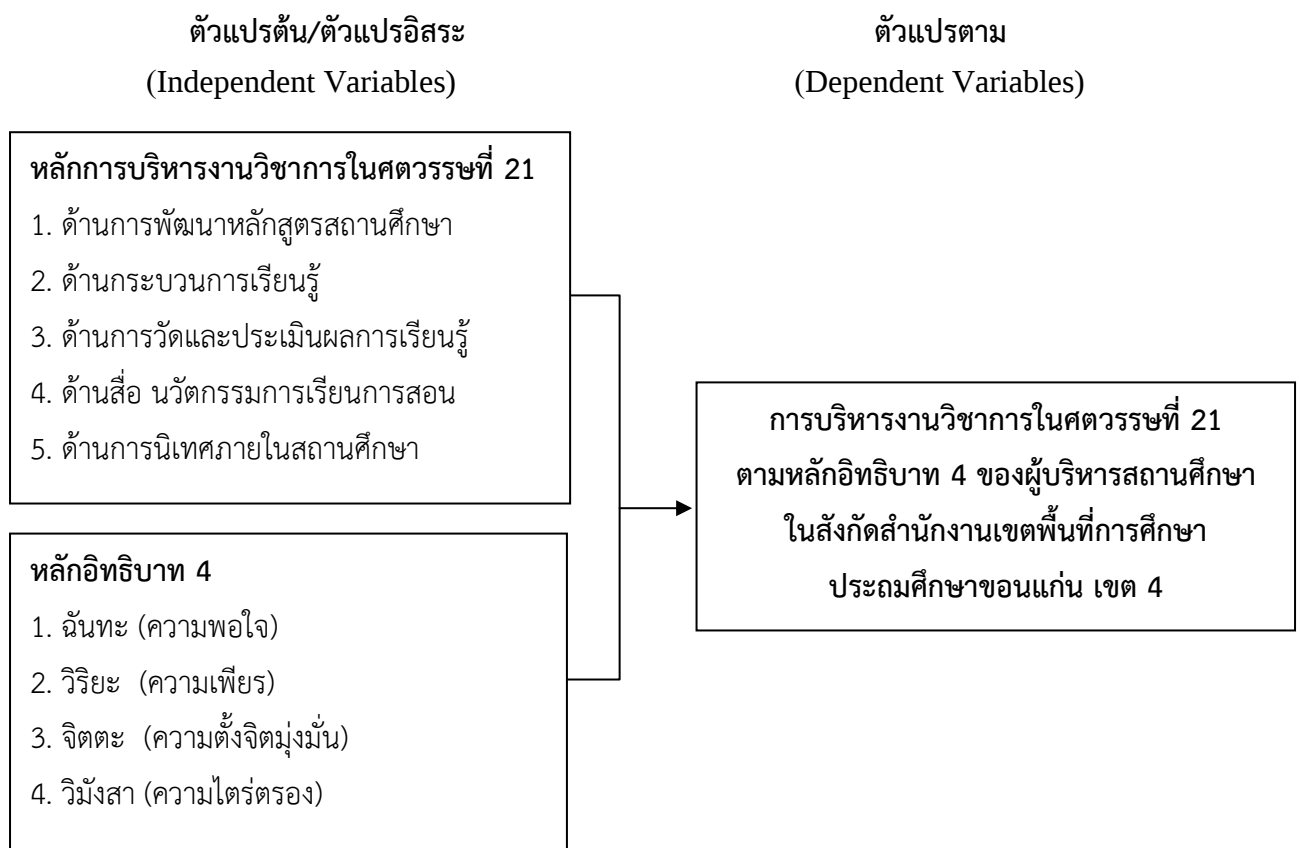
4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือการวิจัย ได้แก่ 1) ค่าความสอดคล้อง (IOC: Index of Consistency) ของแบบสอบถาม และ 2) ค่าความเชื่อมั่น (α =Alpha-Coefficient) ของแบบสอบถาม

4.2 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ 1) ความถี่ (Frequency) 2) ค่าร้อยละ (Percentage) 3) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และ 4) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ได้กำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ซึ่งหมายถึง กระบวนการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินงานบริหารงานวิชาการที่ทันสมัย สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน ในด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านกระบวนการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ด้านสื่อ นวัตกรรมการเรียนการสอน และด้านกาานนิเทศภายในสถานศึกษา ที่สามารถส่งผลให้ผู้เรียนมีทักษะในศตวรรษที่ 21 และเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยนำหลักอิทธิบาท 4 คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา บูรณาการ ดังต่อไปนี้สามารถสรุปได้กรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สภาพการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยรวมและรายด้าน

ตารางที่ 1 การบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยรวมและรายด้าน

(n = 123)

การบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4	ระดับปฏิบัติ			
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	อันดับที่
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4	4.67	0.51	มากที่สุด	2
2. ด้านกระบวนการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4	4.64	0.42	มากที่สุด	3
3. ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4	4.59	0.60	มากที่สุด	4
4. ด้านสื่อวัตกรรมการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4	4.55	0.60	มากที่สุด	5
5. ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4	4.72	0.45	มากที่สุด	1
รวม	4.64	0.51	มากที่สุด	

จากตารางที่ 1 การบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.64$, S.D. = 0.51) โดยด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 ($\bar{x} = 4.72$, S.D. = 0.45) รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 ($\bar{x} = 4.67$, S.D. = 0.51) ด้านกระบวนการเรียนรู้ใน

ศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 ($\bar{x}$ = 4.64, S.D. = 0.42) และด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 ($\bar{x}$ = 4.59, S.D. = 0.60) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ ด้านสื่อ นวัตกรรม การเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 ($\bar{x}$ = 4.55, S.D. = 0.60)

2. แนวทางการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยรวมและรายด้าน

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความเพียรพยายามในการพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย มีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับบริบทของแต่ละสถานศึกษา เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการจัดการเรียนการสอน ควรมีการนิเทศติดตามการใช้หลักสูตร และปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร

2. ด้านกระบวนการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 ผู้บริหารควรส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนควรเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมให้มากที่สุด สนับสนุนให้มีการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ควรจัดเนื้อหาสาระให้สอดคล้องความสนใจและความถนัดของผู้เรียน ส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาด้านวิชาการเพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ พัฒนาด้านการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ และเทคนิคการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ควรสนับสนุนส่งเสริมให้เกิดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน

3. ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมุ่งมั่นในการติดตามการวัดและประเมินผล โดยใช้วิธีการวัดที่หลากหลายเหมาะสมกับวิธีการเรียนรู้และวัดตามสภาพจริง ควรส่งเสริมการอบรมการสร้างเครื่องมือในการวัดผลให้ครอบคลุมและหลากหลาย มีการจัดเก็บเอกสารอย่างเป็นระบบ มีการบันทึกรายงาน และนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้

4. ด้านสื่อ นวัตกรรม การเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 ผู้บริหารสถานศึกษาควรเอาใจใส่ในการพัฒนาและใช้สื่อ นวัตกรรม การเรียนการสอน โดยคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน และผู้บริหารควรมีการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการใช้สื่อ นวัตกรรม การเรียนการสอนของครูในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง

5. ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 ผู้บริหารมีการนิเทศอย่างต่อเนื่องและให้ผู้รับการนิเทศได้ร่วมวางแผนมีส่วนร่วมด้วย ควรจัดทำแผนปฏิบัติการนิเทศภายในและกำหนดปฏิทินการกำเนินการนิเทศและกำหนดผู้รับผิดชอบให้ชัดเจน สถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศติดตาม และให้มีการนิเทศอย่างเป็นกัลยาณมิตร ส่งเสริมให้ครูนำผลการนิเทศมาปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาค้นคว้าข้อมูลการวิจัยการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ครั้งนี้ ผู้วิจัยจะได้นำประเด็นที่สำคัญและน่าสนใจ นำมาอภิปรายผล ดังนี้

การบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านมีผลการอภิปรายดังนี้ **ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา**ในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 โดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีความเพียรจัดทำหลักสูตรให้ทันสมัยและสอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ในการบริหารงานหลักสูตรของสถานศึกษา โดยยึดหลักสูตรแกนกลาง 2551 เพื่อกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้และจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ณัฐพงษ์ ปริชานนทกุล** (2563 : 110) ได้ศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการสถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการศึกษพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งในภาพรวมและรายด้านทุกด้าน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้านเรียงระดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการวัดผลและประเมินผล เทียบโอน ด้านการจัดกระบวนการเรียนการสอน ด้านสื่อ นวัตกรรม การเรียนการสอน ด้านการบริหารหลักสูตรพัฒนาหลักสูตร และการนำไปใช้ด้านการนิเทศการสอน **ด้านกระบวนการเรียนรู้**ในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 โดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีความเอาใจใส่สนับสนุนให้ครูผู้สอนจัดกระบวนการเรียนการสอนที่หลากหลาย เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับงานวิจัยของ **นิยม รัชตะวัฒน์วินัย** (2560 : 136) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ ผลการศึกษพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการบริหารงานหลักสูตร ด้านการวัดและประเมินผล และด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา ส่วนด้านที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาคู่มือทางวิชาการ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้**ในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด และรายข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีความพึงพอใจส่งเสริมการจัดระบบสารสนเทศด้านการวัดและประเมินผล ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารและครูมีความรู้เกี่ยวกับเกณฑ์การวัดประเมินผลเป็นอย่างดี จึงทำให้การวัดผลประเมินผลมีคุณภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ภคพร เลิกนอก** (2563 : 150-166) การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 3.93$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีการปฏิบัติระดับมากที่สุดเป็นลำดับที่หนึ่งคือการนำสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนให้

ทันสมัยซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ที่ระดับ ($\bar{x} = 4.18$) รองลงมาคือนำสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษามีการปฏิบัติอยู่ที่ระดับ ($\bar{x} = 4.15$) และจัดระบบการวัดประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมีระดับการปฏิบัติอยู่ที่ระดับ ($\bar{x} = 4.04$) ตามลำดับส่วนข้อที่มีการปฏิบัติเป็นลำดับสุดท้ายคือจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นโดยเน้นการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ใหม่ ๆ มีระดับการปฏิบัติอยู่ที่ระดับ ($\bar{x} = 3.73$)

ด้านสื่อ นวัตกรรมการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด และรายชื่อที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีความพอใจส่งเสริมให้ครูผู้สอนมีความรู้ในการผลิตและพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีนโยบายให้ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมพัฒนาครูให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์ในการเรียนการสอน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **วัชรินทร์ ปะนามะเก** (2558 : 52-61) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2) ปัญหาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง 3) แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ได้แก่ การส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการบริหารหลักสูตร การศึกษาดูงานสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การดำเนินการวัดและประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลาย ผู้บริหารและคณะครูมีการทำวิจัยอย่างน้อยปีละ 1 เรื่อง และมีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้พัฒนาสื่อ นวัตกรรมทางการศึกษาอยู่เสมอ มีการนิเทศภายในโดยผู้บริหารและคณะครูอย่างสม่ำเสมอ มีการดูแลและช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบใช้กระบวนการ PDCA ในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน

ด้าน การนิเทศภายในสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด และรายชื่อที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีความพอใจเฝ้าระวังจัดการนิเทศอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ธีระภาพ เพชรมาลัยกุล** (2561 : 126-145) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารงานวิชาการและการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะและทักษะในศตวรรษที่ 21 จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าขอบข่ายการบริหารงานวิชาการด้านงานจัดพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษามีความถี่สูงสุดตามด้วยงานการพัฒนาระบบการเรียนรู้ การเรียนการสอน งานสื่อ นวัตกรรมการเรียนรู้ งานนิเทศ ติดตามตรวจสอบ คุณภาพมาตรฐานการจัดการศึกษา งานวัดประเมินผลและการเทียบโอน งานวิจัยเพื่อการเรียนการสอนงานสนับสนุนนักเรียนให้พัฒนาเต็มศักยภาพ งานจัดพัฒนาทรัพยากรแหล่งเรียนรู้ งานจิตวิทยาแนะแนวการศึกษาส่วนงานศูนย์ผลิตเอกสารทางวิชาการและงานบริการทางวิชาการแก่หน่วยงานภายนอก เป็นงานที่อยู่ในขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการในระดับปานกลาง

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเรื่องผลการวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะด้านนโยบายสำหรับเขตพื้นที่การศึกษา

เขตพื้นที่การศึกษา ควรกำหนดนโยบายและแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านสื่อ นวัตกรรมการเรียนการสอน

2. ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติสำหรับสถานศึกษา

1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความคิดไตร่ตรอง เลือกหลักสูตรให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาและชุมชน

2) ด้านกระบวนการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 ผู้บริหารสถานศึกษาควรเอาใจใส่จัดระบบการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้แก่ครูและนักเรียนอย่างเสรี

3) ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างความพึงพอใจต่อแนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลอย่างชัดเจน

4) ด้านสื่อ นวัตกรรมการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 สถานศึกษาควรพัฒนาครูให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์ในการเรียนการสอน

5) ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 สถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศติดตาม ให้มีการนิเทศอย่างเป็นกัลยาณมิตร

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 และหลักธรรมอื่น ๆ ของผู้บริหารสถานศึกษา เพราะจะทำให้ได้ข้อมูลในเชิงลึกเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและการบริหารงานวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

2) ควรศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่เกี่ยวกับด้านสื่อ นวัตกรรมการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ทำการวิจัยในรูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจและการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อเป็นแนวทางส่งเสริมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะสามารถเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 และเขตอื่น ๆ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ธีระภาพ เพชรมาลัยกุล. (2561). รูปแบบการบริหารงานวิชาการและการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะและทักษะในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: การวิเคราะห์เชิงปริมาณผลงานเชิงคุณภาพ. *วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ.* 11 (1), 126-145.
- ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์. (2559). การศึกษาไทยในยุค Thailand 4.0. *Online*. สืบค้นเมื่อ 17 กรกฎาคม 2564. แหล่งที่มา: <https://www.chiangmainews.co.th/page/archives/540859>.
- เบญจวรรณ ถนอมชยธวัช. และคณะ. (2559). ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21: ความท้าทายในการพัฒนานักศึกษา. *วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้.* 3 (2), 208-222.
- ณัฐพงษ์ ปริชาชนนทกุล. (2563). *ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการสถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง จันทบุรีตราด. ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.*
- นิยม รัชตะวัฒน์วินัย. (2560). *แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน มัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์. ปรินญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.*
- ภคพร เลิกนอก. (2563). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณขอนแก่น.* 7 (2), 150-166.
- วัชรินทร์ ปะนามะเก. (2558). การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2. *วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม.* 5 (2), 52-61.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4. (2564). *แผนพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2564. กลุ่มพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4.*
- Phetmalaikul. T. (2017). Academic administration and management to enhance learners' skills and characteristics in the 21st Century. *International Journal of Educational Science and Research (IJESR).* 7(1), 1-12.